

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

Część I

„Złota Epoka” Portugalii

1. Wielkie wyprawy odkrywcze Portugalii.....	17
1.1. Portugalia w przededniu wielkiej ekspansji.....	18
1.2. Dzieje portugalskiej ekspansji zamorskiej.....	20
1.2.1. Wyprawy wzdłuż zachodnich wybrzeży Afryki.....	20
1.2.1.1. Ekspedycje w służbie infanta Henryka (1418–1460).....	21
1.2.1.2. Ekspedycje w służbie księcia i króla Jana II (1474–1487)....	24
1.2.2. Wyprawy w stronę Indii.....	27
1.2.2.1. Ekspedycje w służbie króla Jana II (1487–1495).....	28
1.2.2.2. Ekspedycje w służbie króla Manuela I (1495–1521).....	30
1.3. Początki kryzysu.....	37
1.4. Uwiecznianie odkrytych ziem dla potomności.....	39
1.5. Uwagi końcowe – epoka wielkich wypraw portugalskich jako początek tworzenia globalnego systemu komunikacji międzykulturowej.....	40
2. Inicjatywy, innowacje i strategie.....	43
2.1. Rozwój wiedzy, nauki i myśli technicznej.....	44
2.1.1. Strategie nawigacji.....	44
2.1.2. Rozwój kartografii.....	47
2.1.3. Karawela i konstrukcja statków.....	49

2.2. Systemy administracji i zarządzania	50
2.2.1. Jednostki administracji terytorialnej – kapitanie i ich rozwój	50
2.2.2. Sieć baz geostrategicznych – faktorie i fortece	55
2.2.3. Miasta zamorskie	57
2.3. Kontrola nad szlakami handlowymi	60
2.3.1. Najcenniejsze towary epoki	60
2.3.2. Najczęściej uczęszczane szlaki handlowe	62
2.4. Uwagi końcowe – wpływ wielkich wypraw na fundamentalne zmiany w postrzeganiu świata	64

Część II

„Złota Epoka” języka portugalskiego

3. Kontakty języka portugalskiego z językami afrykańskimi	69
3.1. Ekspansja języka portugalskiego w Afryce	70
3.2. Formowanie się języków mieszanych – pidżyny i języki kreolskie	74
3.2.1. Języki kreolskie Górnej Gwinei	76
3.2.1.1. Guineense	77
3.2.1.2. Caboverdiano	79
3.2.2. Języki kreolskie Zatoki Gwinejskiej	82
3.2.2.1. Santomense	83
3.2.2.2. Angolar	84
3.2.2.3. Principense	85
3.2.2.4. Fá d’Ambô	86
3.3. Uwagi końcowe – język portugalski w Afryce podstawą pierwszego pidżynu i najstarszych portugalskich języków kreolskich	87
4. Kontakty języka portugalskiego z językami Brazylii	89
4.1. Trudności w rozprzestrzenianiu się języka portugalskiego	90
4.1.1. Kontakty z językami Indian brazylijskich	90
4.1.2. Kontakty z językami afrykańskimi	96
4.1.3. Początki dominacji języka portugalskiego w Brazylii	98
4.2. Tworzenie się języków mieszanych	101
4.2.1. Língua geral paulista	102
4.2.2. Língua geral amazônica	107
4.2.3. Afrykańskie języki wehikularne i dialekty afro-portugalskie	113
4.3. Uwagi końcowe – Brazylia areną wielojęzyczności i wielokulturowości zdominowaną przez język portugalski	116

---

5. Kontakty języka portugalskiego z językami azjatyckimi	119
5.1. Kanały rozprzestrzeniania się języka portugalskiego	120
5.2. Portugalskie języki kreolskie w Azji	128
5.2.1. Kreole indo-portugalskie	130
5.2.1.1. Języki kreolskie ukształtowane w Indiach	130
5.2.1.2. Języki kreolskie ukształtowane na wyspie Cejlon	132
5.2.2. Kreole malajo-portugalskie	135
5.2.3. Kreole sino-portugalskie	141
5.3. Uwagi końcowe – zmienne losy języków kreolskich w Azji	143
Zakończenie – „Złota Epoka” języka portugalskiego okresem jego rozprzestrzeniania się w Afryce, w Ameryce Południowej i w Azji	145
Bibliografia	149
Summary – “The Golden Age” of Portugal and Portuguese Language	155
Resumo em português – A “Época Áurea” de Portugal e da Língua Portuguesa . .	159